

ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΤΟΥ CO₂ ΑΠΟ ΑΕΡΙΟ ΡΕΥΜΑ ΠΛΟΥΣΙΟ ΣΕ ΥΔΡΟΓΟΝΟ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΟΞΕΙΔΙΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΞΕΙΔΙΩΝ ΠΥΡΙΤΙΟΥ

Θ. Ραμαντάνη^{1,*}, Γ. Μπάμπος¹, Σ. Νικολοπούλου¹, Γ. Λιοντάκης¹, Α. Καρκαντζού¹, S. Kuppireddy², Γ. Ν. Καρνανικολός^{1,2,3}

¹Τμήμα Χημικών Μηχανικών, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, Ελλάδα

²Renewable and Sustainable Energy Research Center, Technology Innovation Institute (TII), Abu Dhabi, United Arab Emirates

³Ινστιτούτο Επιστημών Χημικής Μηχανικής, Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ/ΙΕΧΜΗ), Πάτρα, Ελλάδα

(*ramantani@chemeng.upatras.gr)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το υδρογόνο (H₂) αποτελεί έναν ελκυστικό φορέα ενέργειας, καθώς συνδυάζει υψηλό ενεργειακό περιεχόμενο και μηδενικές εκπομπές αέριων ρύπων κατά την καύση του. Τα μικροβιακά βιοηλεκτροχημικά συστήματα έχουν προσελκύσει σημαντικό ερευνητικό ενδιαφέρον, λόγω της ικανότητάς τους για ταυτόχρονη επεξεργασία λυμάτων και παραγωγή υδρογόνου μέσω μικροβιακών ηλεκτρολυτικών κελιών (MECs) ^[1]. Τα MECs είναι συσκευές όπου εφαρμόζεται ένα εξωτερικό ηλεκτρικό δυναμικό για την παραγωγή H₂ μέσω της αξιοποίησης των ηλεκτρονίων και των πρωτονίων που παράγονται από μικροοργανισμούς που διασπούν οργανική ύλη.

Τα κύρια προϊόντα ενός MEC είναι το H₂ και το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂). Προκειμένου να χρησιμοποιηθεί το H₂ ως καύσιμο σε κελί καυσίμου μεμβράνης ανταλλαγής ανιόντων (AEMFC) είναι αναγκαία η πλήρης απομάκρυνση του παραγόμενου CO₂. Για τον σκοπό αυτό έχουν αναπτυχθεί διάφορες τεχνολογίες δέσμησης CO₂, συμπεριλαμβανομένων των διεργασιών προσρόφησης, απορρόφησης, κρυογονικού διαχωρισμού και τεχνολογιών μεμβράνης ^[2]. Μεταξύ αυτών, η προσρόφηση θεωρείται πολλά υποσχόμενη τεχνική, λόγω της απλότητας, των χαμηλών ενεργειακών απαιτήσεων και της λειτουργικότητάς της σε ένα ευρύ φάσμα θερμοκρασιών. Ζεόλιθοι, οξείδια μετάλλων (Al₂O₃, ZrO₂, TiO₂, SiO₂), υλικά με βάση τον άνθρακα και υλικά με βάση μεσοπορώδη πυρίτια είναι μερικά στερεά ροφητικά υλικά που χρησιμοποιούνται για την προσρόφηση του CO₂ ^[2,3].

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας μελετήθηκε μια σειρά ροφητικών υλικών για την εκλεκτική προσρόφηση του CO₂ από αέριο ρεύμα που περιέχει CO₂ και H₂. Ως ροφητές χρησιμοποιήθηκαν εμπορικά οξείδια μετάλλων (Al₂O₃, ZrO₂, TiO₂, SiO₂, MgO και CeO₂) και οξείδια πυριτίου MCM-41 και KIT-6 τροποποιημένα με αμίνες. Τα υλικά χαρακτηρίστηκαν με τις τεχνικές BET και XRD. Για τον προσδιορισμό του πιο ενεργού ροφητή για τη δέσμηση του CO₂ πραγματοποιήθηκαν πειράματα με εφαρμογή των τεχνικών φασματομετρίας μάζας (MS) και φασματοσκοπίας υπερύθρου (*in situ* DRIFTS).

Όλα τα υλικά παρουσίασαν σχεδόν μηδενική ρόφηση H₂. Μεταξύ των μεταλλοξειδίων που μελετήθηκαν, τα CeO₂ και ZrO₂ παρουσίασαν υψηλότερη ροφητική ικανότητα προς CO₂. Ωστόσο, χρειάστηκαν υψηλές θερμοκρασίες, έως 350 °C για την εκρόφηση του CO₂. Τα υλικά μεσοπορώδους πυρίτιας τροποποιημένα με αμίνες παρουσίασαν υψηλότερη ροφητική ικανότητα προς CO₂. Επίσης, σε αντίθεση με τα οξείδια μετάλλων, το σύνολο του ροφημένου CO₂ εκροφάται σε χαμηλές θερμοκρασίες (< 100 °C). Τα καλύτερα αποτελέσματα ελήφθησαν για τα οξείδια KIT-6 τροποποιημένα με αμίνες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: παραγωγή υδρογόνου, μικροβιακά ηλεκτρολυτικά κελιά, δέσμηση CO₂, μεταλλικά οξείδια, τροποποιημένα οξείδια πυριτίου με αμίνες

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [1] Jafary T., Wan Daud W.R., Ghasemi M., Kim B.H., Md Jahim J., Ismail M., Lim S.S. (2015). *Renew. Sustain. Energy Rev.*, 47, 23-33.
- [2] Younas M., Sohail M., Kong L.L., Sethupathi S. (2016). *Int. J. Environ. Sci. Technol.*, 13, 1839-1860.
- [3] Varghese A.M. and Karanikolos G.N. (2020). *Int. J. Greenh. Gas Control.*, 96, 103005.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία υλοποιήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος «Perovskitic electrocatalysts for integrated systems of microbial electrolysis cells and anion exchange membrane fuel cells (PERFORMANCE, κ.ε. 82242)» στο πλαίσιο της «3^{ης} Προκήρυξης Ερευνητικών Έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την ενίσχυση Μεταδιδακτορικών Ερευνητών/τριών», που χρηματοδοτείται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας.